

Obr. 10. Hostěrádky-Rešov. Škrabadlo a jádro. Kresba T. Janků.

Fig. 10. Hostěrádky-Rešov. Endscraper and core. Drawing by T. Janků.

Summary

An assemblage of Paleolithic artefacts was collected in the southern spur of Pracký Hill near the elevation marker at 307.1 m a.s.l. in Hostěrádky-Rešov (Vyškov District). The new find of carinated endscraper (Fig. 10) allows an Aurignacian classification of the whole assemblage.

Martin Oliva

Ivaň (okr. Brno-venkov) „Za Krchovem“.

Mladý paleolit. Ojedinelý artefakt. Povrchový sběr. Průzkum.
Uložení nálezu: Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 48.9346058N, 16.5757161E

Při povrchové prospekci v trati „Za Krchovem“, při severním okraji intravilánu obce Ivaň, byl objeven mesialně-distální fragment čepele s odlomenou špičkou o max. rozměrech 34,8 × 20,5 × 5,6 mm (obr. 11). Lokalita se nachází na dvacet metrů vysoké syrovicko-ivaňské terase, respektive na úpatí jejího nejjižnějšího výběžku nad řekou Jihlavou.

Artefakt je zhotoven ze silicitu glacigenních sedimentů, jehož ventrální strana je oproti dorsální straně silně patinovaná. Tvar čepele utváří konvergentní boky s lichoběžníkovitým příčným průřezem s rovnoběžnými negativy na dorsální straně, přičemž podélný průřez a tvar boků nelze vzhledem k fragmentaritě artefaktu určit. Cílová čepel pochází z produkční fáze těžby jádra. Na pravé laterální straně je přítomna drobná, zřejmě neintencionální místní retuš. Na odlomené ploše distální části je pak zřetelných několik drobných negativů. Protisměrné negativy v distální části, které jsou umístěny na levé laterální straně, svědčí o používání tohoto artefaktu, případně o jeho dodatečné úpravě. Na základě typologických a technologických znaků je možné artefakt zařadit do mladého paleolitu, což by znamenalo, že se jedná o první dokumentovaný nálezu mladého paleolitu na katastrálním území obce Ivaň.

Obr. 11. Ivaň.
Fragment čepele.
Foto D. Cibulka,
kresba J. Brenner.

Fig. 11. Ivaň.
Blade fragment.
Photo by
D. Cibulka,
drawing by
J. Brenner.

Literatura

Neuveveno.

Summary

An isolated blade fragment (Fig. 11) made from erratic flint was found in Ivaň – “Za Krchovem” field (Brno-Country District) during a surface survey. Based on the typo-technological analysis, it is possible to date the artefact to the Upper Palaeolithic.

David Cibulka, Martin Novák

Ivančice (k. ú. Alexovice, okr. Brno-venkov) Alexovice; „Nad Hájkem“.

Pozdní paleolit. Sídliště. Povrchový sběr. Průzkum.

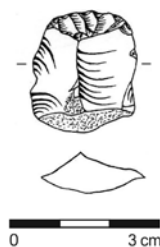
Uložení nálezu: Moravské zemské muzeum – Ústav Anthropos.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0871094N, 16.3546542E

V poloze „Nad Hájkem“ v nadmořské výšce 260 m vyzdvihl autor zprávy v letech 2017 až 2020 asi tucet štípaných artefaktů, z nichž dva kusy byly silně patinované a nepochybně starší než zbytek kolekce. Nejatraktivnějším kusem v nové kolekci je škrabadlo (obr. 12) vyrobené z rohovce typu Krumlovský les, varieta I. Tato drobná lokalita byla objevena již v roce 2005 M. Olivou a Z. a P. Nerudovými (Nerudová 2008), uvedena do literatury jako Alexovice I a klasifikována jako pozdněpaleolitická.

Literatura

Nerudová, Z. 2008: Sídlní strategie v oblasti Krumlovského lesa ve starší době kamenné. *Památky archeologické XCIX*, 5–34.

Obr. 12. Ivančice. Škrabadlo. Kresba P. Šmacha.

Fig. 12. Ivančice. Endscraper. Drawing by P. Šmacha.

Summary

A small assemblage of Paleolithic artefacts (Fig. 12) was collected in Ivančice – “Nad Hájkem” field (Brno-Country District) in 2017–2020. Two of these artefacts were considerably patinated and undoubtedly older than other finds in the assemblage.

Petr Šmacha

Jedovnice (okr. Blansko)

„U Kůlny“, parc. č. 2666/22.

Paleolit. Ojedinelý artefakt. Vertikální řez. Záchraný výzkum.

Uložení nálezu: Ústav archeologické památkové péče Brno, v. v. i.

Lokalizace: WGS-84 – 49.3287281N, 16.7836272E

Během výstavby vodovodu „Pitná voda Jedovnicko“ byl v měsíci dubnu 2021 jihozápadně objektu penzionu Kůlna nalezen ve výhozu hlíny z rýhy fragment bíle patinovaného pazourkového jádra. Artefakt spočíval původně v jílovitých hlínách ležících cca 1 m hluboko pod povrchem dnešního terénu.

Literatura

Neuveveno.

Summary

A core fragment made from erratic flint was found in the trench during the water supply construction south of Kůlna Guesthouse in Jedovnice (Blansko District) in April 2021.

Petr Kos

Jemnice (okr. Třebíč)

„Svícínky“.

Střední paleolit, počáteční fáze mladého paleolitu. Ojedinělý artefakt. Povrchový sběr. Průzkum. Uložení nálezů: dočasně u nálezce.

Lokalizace: WGS-84 – 49.0053517N, 15.5615067E

Na podzim roku 2021 byl při povrchovém průzkumu v polní trati „Svícínky“ objeven ojedinělý paleolitický artefakt. Nacházel se cca 1 km jihozápadně od Černého mostu u Jemnice (most silnice Jemnice–Menhartice přes řeku Želetavku) a cca 500 m vpravo silnice z Jemnice do Menhartice. Místo nálezů je situováno na táhlém jižním až jihozápadním svahu uklánějícím se pozvolna k bezejmenné vodoteči, která se o několik set metrů dále vlévá do Menhartického potoka. Nadmořská výška se zde pohybuje okolo 463 m. Geologické podloží je pestré a tvoří jej metamorfované horniny moldanubika, konkrétně amfibolity, granulity a ruly. V okolí se vyskytují ale také dolomitické i kalcitické mramory až vápenatosilikátové erlany a hydrotermální křemenné žíly s Fe-zrudněním, jejichž zvětráním vznikly přímo v místě nálezů potencionální zdroje nekvalitní suroviny pro výrobu štípané industrie. Jde o jemnozrnný hnědý poloopál v pravěku však asi nevyužívaný. Další zde identifikovanou místní surovinu reprezentují až 4 cm velké, prizmaticky vyvinuté krystaly křišťálu a záhnědy, vzniklé hlavně na puklinách granulu a v dutinách křemenných žil. Eluvium hornin pokrývá tenká vrstva kvartérních kamenitých deluviálních hlín.

Získaný artefakt může být klasifikován jako nesouměrný bifaciálně retušovaný hrot nepravidelně trojúhelníkovitého tvaru (rozměry 52 × 39,5 × 15 mm, hmotnost 23,9 g). Hrot je vyroben z kvalitního hnědého opálu, a většinu jeho povrchu pokrývá intenzivní okrově žlutá patina. Ta je na některých místech silně zvětralá, což se projevilo jejím odloupením a setřením stop po negativech (obr. 13). Agresivnost patiny pak může být způsobena vlastnostmi samotné suroviny či podmínkami v půdě, ovlivněnými zdejšími geologickým podložím. Z jedné strany je patrné také několik rezivých oděrek svědčících o delším pobytu artefaktu v ornici. Na jedné z ploch (ve špičce hrotu) a menší části jednoho boku se nachází původní neoštípaný povrch suroviny. Opál, ze kterého byl hrot vyroben, není místní provenience, ale pochází pravděpodobně ze zvětralin mramorů až erlanů v Drosendorfské jednotce moravika (výskyty například u Hluboké, Mešovic či Lubnice).

Hrot může být datován pouze rámcově do období středního až počáteční fáze mladého paleolitu. Jednorázový povrchový sběr v místě nálezů prozatím nepřinesl žádné další artefakty, které by umožnily blíže definovat stáří hrotu a charakter zdejších lidských aktivit. V okolí se podařilo objevit pouze jednotlivé kusy zastupující štípanou a broušenou industrie z období neolitu, které mohou souviset s již v minulosti identifikovaným sídlištěm kultury s moravskou malovanou keramikou, nacházejícím se cca 1 km východním směrem (souhrnně Bartík 2014).

Z pohledu rozsahu paleolitického osídlení Moravy byl nález učiněn ve zcela periferní oblasti s prozatím nízkým počtem dokladů o pobytu lidí. Nejbližší ojedinělé mladopaleolitické artefakty jsou známy z Jemnice – „U nádraží ČD“ (Vokáč, Houzar 2002), Louky u Jemnice, Police (Košťurík et al. 1986), Uherčic (Oliva 2005), Chvalkovice a Vratěnina. Početnější a chronologicky zařaditelné kolekce (aurignacien) se pak nacházejí nejbližší až z okolí dolnorakouského Drosendorfu (Kiessling 1928).

Literatura

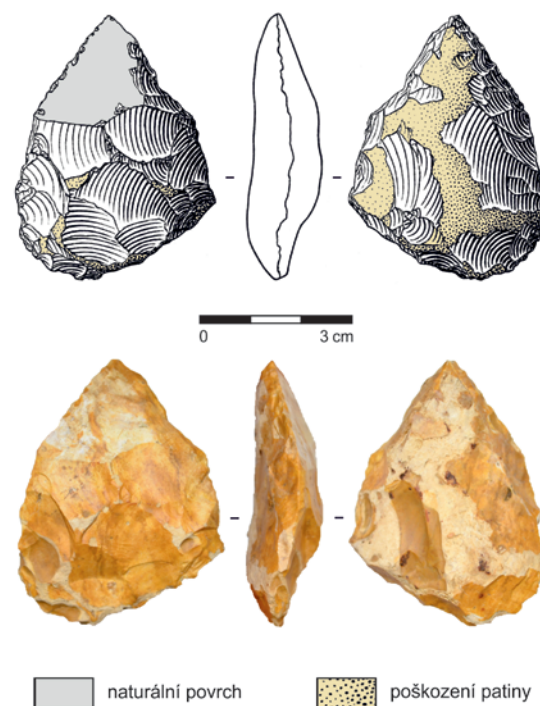
Bartík, J. 2014: *Sídelní a socioekonomické aspekty lengyelské kultury v prostoru nejzápadnější Moravy*. Rkp. magisterské diplomové práce. Masarykova univerzita. Filozofická fakulta. Ústav archeologie a muzeologie. Uloženo: Ústav archeologie a muzeologie FF MU. Dostupné také z: <https://is.muni.cz/th/wqmcg/>.

Kiessling, F. 1928: *Das Aurignacien im Plateaulehne. Ein Beitrag zur Beurteilung der Alters- und Kulturstufe des Urmenschen im nördlichen Waldviertel, Niederösterreich*. Wien: Verlag Roland.

Košťurík, P., Kovárník, J., Měřínský, Z., Oliva, M. 1986: *Pravěk Třebíčska*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, Západoomoravské muzeum v Třebíči.

Oliva, M. 2005: *Civilizace moravského paleolitu a mezolitu*. Brno: Moravské zemské muzeum.

Vokáč, M., Houzar, S. 2002: Jemnice (okr. Třebíč). *Přehled výzkumů* 43, 131.

Obr. 13. Jemnice. Hrot z opálu. Foto J. Bartík, kresba J. Brenner.

Fig. 13. Jemnice. Point made from opal. Photo by J. Bartík, drawing by J. Brenner.

Summary

A bifacially retouched point (Fig. 13) made from patinated brown opal was found during a surface survey in autumn 2021 in Jemnice – „Svícínky“ field (Třebíč District). This isolated find can be tentatively dated to the Middle to Early Upper Paleolithic.

Milan Vokáč, Jaroslav Bartík